

Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

Матеріали
X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

30 березня 2018 року

Одеса
ОДУВС
2018

УДК 351.74
ББК 67.401.133
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Р68 **Роль** та місце правоохоронних органів у розбудові
демократичної правової держави: матеріали X міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 30 березня 2018 р. — Одеса: ОДУВС,
2018. — 282 с.

УДК 351.74
ББК 67.401.133

ВИДИ ВИСНОВКІВ ЕКСПЕРТІВ

У літературі з судової експертизи викладена наступна класифікація висновків експерта:

а) за змістом предмета ствердження:

- висновки про індивідуальний об'єкт або родову (групову) належність;
- категоричні та імовірні;

б) за наявністю (відсутністю) логічних союзів :

- альтернативні й однозначні;
- умовні й безумовні;

в) за якістю зв'язку:

- стверджувальні та негативні [1, 147].

Висновок про індивідуальний об'єкт є прямим доказом факту тотожності.

Підставою для висновку про тотожність є достатня сукупність ознак, що збігаються, за відсутності розбіжностей, які не можуть бути пояснені. Діагностичні висновки формулюються в тих випадках, коли досліджуваний об'єкт відомий, тобто віднесений до відомого класу об'єктів і необхідно з'ясувати його якості і час (давність) виготовлення, початковий стан, механізм утворення слідів, напрям нанесення пошкоджень або утворення слідів.

Висновок про родову (групову) належність будується за типом класифікаційного, тобто в ньому констатується, що порівнювані об'єкти належать до одного й того самого класу, роду, виду або групи. Такий висновок є непрямим доказом тотожності, цінність його тим вища, чим вужча група, до якої належить об'єкт. Підставою для такого висновку є достатня сукупність різних (групових) ознак за відсутності або недостатньої кількості індивідуальних ознак.

Категоричний висновок формулюється тоді, коли він повністю обґрунтований і не викликає сумнівів у межах проведеного дослідження. Категоричні висновки за своїм змістом поділяються на позитивні та негативні.

Однак на практиці через певні причини не завжди можливо прийти до таких висновків. Як відомо, існують випадки, коли при дослідженні об'єктів не зібрана інформація, яка необхідна для категоричної відповіді на поставлені питання. В таких випадках нерідко висновки формулюються в ймовірній формі.

Безумовно, що допустимість та доказове значення категоричних висновків, як позитивних, так і негативних, сумніву не викликає. Водночас, ймовірні висновки не містять необхідної визначеності і виникають труднощі при їх оцінці в процесі розгляду кримінального провадження, а проблема про їх допустимість та доказове значення залишається актуальною та дискусійною в юридичній літературі до сьогоднішнього моменту, незважаючи на всі зроблені спроби її вирішення.

Наприклад, В.Д. Арсеньєв та В.Г. Заболоцький стверджують, що при проведенні судової експертизи надання ймовірних висновків є недопустимим, і вони не мають доказового значення у справі [2,114]. А.Х. Тригулова зазначає, що ймовірний висновок експерта – це припущення, і якою високою не була б його ймовірність, він все одно залишиться припущенням [3,34]. В.Г. Гончаренко зазначав, що дані висновки мають пошукове, гіпотетичне значення [4,10]. Є.Р. Росинська, заперечуючи доказове значення ймовірних висновків, вбачає їх практичну цінність в тому, що вони можуть мати орієнтовний, пошуковий характер, вказати на версії, які необхідно перевірити [5, 45]. Аналогічної думки дотримуються В.К. Лисиченко та В.В.Циркаль [6, 90], які вважають, що ймовірні висновки можуть принести користь, якщо їх використовують в оперативних цілях з метою перевірки окремих слідчих версій та якнайшвидшого розслідування злочинів.

Інші науковці, наприклад Шляхов А.Р., наполягають на тому, що висновок експерта завжди повинен бути виражений в категоричній формі, оскільки в іншому випадку експерт зобов'язаний повідомити про неможливість вирішення поставленого перед ним питання чи неможливість дати висновок[7,119]. Можна погодитись з А.І. Вінбергом з приводу того, що ймовірні висновки потребують серйозної аргументації, а також ретельного аналізу фактичного матеріалу кримінального провадження, а відмова від проведення дослідження з мотивів недостатності матеріалів для категоричного висновку може стати способом відхилення експерта від вирішення тих завдань, для яких й існує чинний інститут судової експертизи [8,133]. Ми вважаємо, що ймовірні висновки все ж не можна виключати із кримінального процесу через те, що проміжні факти, викладені в описовій частині, можуть бути використані як непрямі докази.

Слід враховувати факт, що основні причини надання ймовірних висновків криються не в недоліках експертної роботи суб'єктивного характеру чи у некомпетентності чи несумлінності окремих судових експертів. Перш за все, вони носять об'єктивний характер: неповноцінність об'єктів, що підлягають дослідженню, відсутність розробленої методики дослідження, неякісно підготовлені слідчими або судами матеріали, які направлені на дослідження, недостатня кількість порівняльних матеріалів [9, 45].

Альтернативні висновки формулюються, коли експерт не може прийти до єдиного рішення і встановлює вичерпний перелік варіантів. Доказове значення альтернативного висновку в тому, що він обмежує кількість об'єктів, що перевіряються, підтверджує ймовірність тих, що залишилися.

Однозначний висновок формується тоді, коли експерт приходить до єдиного варіанту вирішення питання. Він дає можливість слідчим через виключення інших варіантів прийти до однозначного висновку про об'єкт, що розшукується, провівши всі необхідні слідчі дії.

Умовний висновок формулюється тоді, коли ствердження залежить від будь-яких умов і набуває доказового значення після того, як будуть підкріплені умови іншими матеріалами експертного дослідження.

Безумовний висновок не містить будь-яких умов, від яких залежить його правильність.

Крім того, висновки в залежності від повноти відповідей на поставлені питання, можуть бути повними (вичерпними) або частковими (невичерпними). Повні містять вичерпну (позитивну чи негативну) відповідь по суті питання [10,112].

У судовій практиці зустрічається також висновок про неможливість вирішення поставленого перед експертизою питання. Такий висновок не має доказового значення. Його нерідко змішують з так звану відмовою експерта від надання висновку або повідомленням про неприпустимість надання висновку[11, 72].

Література

1. Эйсман А. А. Заключение эксперта. структура и научное обоснование. – М.,1967. – С.147.
2. Арсеньев В. Д., Заболоцкий В. Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. – Красноярск: Изд-во Красноярского университета, 1986. – С. 114.
3. Тригулова А. Х. Оценка результатов исследования и формулирование выводов как стадия экспертизы // Теоретические проблемы и практика экспертных исследований: Сб. статей. / Под ред. Б. И. Пинхасова. – Ташкент, 1983. – С.34.
4. Экспертизы в судовій практиці: Навчальний посібник / В. Г. Гончаренко, В. Є. Бергер, Л. П. Булига та ін. – К.: Либідь, 1993 – С. 10.
5. Россинская Е. Р. Судебная экспертиза в уголовном, гражданском, арбитражном процессе. – М.: Право и закон, 1996. – С. 45.
6. Лисиченко В. К., Циркаль В. В. Использование специальных знаний в следственной и судебной практике. – К.: КГУ, 1987. – С. 90.
7. Шляхов А. Р. Судебная экспертиза: организация и проведение. – М.: Юрид. лит., 1979. – С. 119.
8. Винберг А. И. Криминалистическая экспертиза в советском уголовном процессе. – М.: Госюриздат, 1956. – С. 133.
9. Россинская Е.Р. Судебная экспертиза в уголовном, гражданском, арбитражном процессе. – М.: Право и закон, 1996. – С. 45.
10. Арсеньев В.Д., Заболоцкий В.Г. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. – Красноярск: Изд-во Красноярского университета, 1986. – С. 112.
11. Лисиченко В.К., Циркаль В.В. Использование специальных знаний в следственной и судебной практике. – К.: КГУ, 1987. – С. 72.

Манойленко К. М.	
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ ТУРИСТІВ В УКРАЇНІ.....	182
Маційчук В. О.	
РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ НА ЗАМОВЛЕННЯ.....	184
Мотрука В. А.	
СИСТЕМА ЗАСАД І ЇЇ ВПЛИВ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ.....	186
Мудрецька Г. В.	
ОКРЕМІ АСПЕКТИ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	187
Оверченко Д. Г.	
ОСНОВНИЙ КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	188
Павловський А. В.	
ПОНЯТТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ.....	190
Петрушко М. І.	
ПОРЯДОК ПОГОДЖЕННЯ ЗМІНИ ПРАВОВОЇ ПОЗИЦІЇ ПРОКУРОРА В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ З ПРОКУРОРОМ ВИЩОГО РІВНЯ.....	192
Поліщук О. В.	
ДО ПРОБЛЕМИ ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ ЩОДО ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	194
Пустовий О. О.	
ВІЗУАЛЬНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ПРОТИДІЇ МАСОВИМ ЗАВОРУШЕННЯМ.....	195
Самсонюк С. С.	
СУБ'ЄКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	196
Славінська І. В.	
ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧОГО З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ.....	198
Тарасенко В. Є.	
ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В ПОЛОЖЕННЯХ КПК УКРАЇНИ.....	200
Теслюк І. О.	
ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО МОНІТОРИНГУ.....	202
Філовський С. В.	
ВИНИКНЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	204
Філюк О. М.	
ВИДИ ВИСНОВКІВ ЕКСПЕРТІВ.....	206
Цільмак О. М.	
ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДУ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО МОНІТОРИНГУ ІНФОРМАЦІЇ СТОСОВНО ФАКТИЧНИХ ДАНИХ ПЕВНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	207
Черхавський М. В.	
ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ЗАТРИМАННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ.....	209
Шостак М. О.	
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	211
Якім В.	
ЩОДО ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ.....	212

СЕКЦІЯ 6.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ.

Андрієшин В. В.	
СФЕРА СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИННИХ ПОСЯГАНЬ.....	215
Бабина А. В.	
УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ ДОВЕДЕННЮ ДО САМОГУБСТВА НЕПОВНОЛІТНІХ....	217
Бедексєєва В. Л.	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЧИННОГО ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ДІЯННЯМ ТА СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНИМИ НАСЛІДКАМИ.....	219